

**DE EXCESSEN VAN DE WET VAN 20 DECEMBER 2002
BETREFFENDE DE MINNELIJKE INVORDERING VAN
SCHULDEN VAN DE CONSUMENT:
INVORDERING VAN SCHULDEN DOOR
GERECHTSDEURWAARDERS**

Steunpunt vzw

Anne Defossez
Sylvie Moreau

Met de medewerking van de diensten schuldbemiddeling van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest

Oktober 2012

Vzw Steunpunt - Eeuwfeestlaan 155 - 1080 Brussel
Tel: 02 217 88 05 – Fax: 02 217 88 07
info@steunpuntschuldbemiddeling.be - www.steunpuntschuldbemiddeling.be

INHOUDSTAFEL

1. Voorwoord	4
1.1. De ontwikkeling van de commerciële activiteit van de gerechtsdeurwaarders	4
1.2. De geest van de wet	4
1.3. De toepassing van de wet op de gerechtsdeurwaarders	5
2. De vaststellingen op het terrein	7
2.1. De ingebrekestellingen zijn in strijd met de wet.....	7
2.2. De inhoud van de brieven kan de consument misleiden of bevat onjuiste juridische bedreigingen.....	8
2.3. De deurwaarder geeft geen verantwoording voor de kosten die hij vordert van de schuldenaar.....	9
2.3.1. <i>De aangerekende kosten worden niet verantwoord: de brieven van het deurwaarderskantoor bevatten geen enkele precieze inlichting.....</i>	<i>10</i>
2.3.2. <i>De aangerekende kosten worden niet verantwoord: alle ingebrekestellingen bevatten dezelfde algemene formule.....</i>	<i>10</i>
2.3.3. <i>De aangerekende kosten worden verantwoord in de ingebrekestellingen maar, na nader onderzoek blijkt dat de verantwoording absoluut niet gegrond is .....</i>	<i>10</i>
2.4. De deurwaarder eist van de debiteur bedragen die niet voorzien zijn in de overeenkomst of de wet.....	11
2.4.1. <i>Hoewel de wet een controle voorschrijft op de wettigheid en de rechtmatigheid van de gevorderde bedragen, wordt die controle in de praktijk niet uitgevoerd.....</i>	<i>13</i>
2.4.2. <i>Hoewel de wet de deurwaarder verplicht om de bedragen die hij eist te verantwoorden, blijkt het in de praktijk erg moeilijk om de bewijsstukken te bekommen .....</i>	<i>13</i>
2.5. De deurwaarder vordert kosten voor zijn optreden: inningskosten, afkortingsrecht, kosten voor het inwinnen van inlichtingen, aanmaningskosten.....	14
2.5.1. <i>De deurwaarder rekent aanmaningskosten, kosten voor het inwinnen van inlichtingen, inningskosten, enz. aan, die niet voorzien zijn en niet verantwoord worden.....</i>	<i>15</i>
2.5.2. <i>De deurwaarder beroept zich op de algemene voorwaarden van zijn lastgever ter verantwoording van zijn invorderingskosten .....</i>	<i>15</i>
3. De controle van de gerechtsdeurwaarders en de voorziene sancties zijn ontoereikend	18
4. Averechtse effecten van de wet... naar een versnelde gerechtelijke invordering?.....	19
5. Conclusies.....	21
6. Aanbevelingen.....	23
6.1. De strijd aanbinden met de onrechtmatige bedingen door de bedragen vast te leggen die van de consument mogen worden geëist in geval van wanbetaling.....	23

6.2. Aanscherpen van de controle en verstrengen van de straffen die op
gerechtsdeurwaarders kunnen worden toegepast om een einde te stellen aan de
onrechtmatige praktijken.....23

1. VOORWOORD

1.1. De ontwikkeling van de commerciële activiteit van de gerechtsdeurwaarders

De omvang van de Belgische markt van de schuldinvordering wordt geschat op meer dan 5 miljoen aan vorderingen¹ per jaar. Het gaat om schulden die onbetaald zijn gebleven door de consument na hun vervaldatum en nadat de schuldeiser zelf heeft geprobeerd om het verschuldigde bedrag te innen. Het gaat daarbij om tal van sectoren, bijvoorbeeld telecomoperatoren, verzekeringsmaatschappijen, water- en elektriciteitsmaatschappijen, ziekenhuizen, postorderbedrijven, banken enz.

Evenals advocaten en incassobureaus, kunnen ook deurwaarders ingeschakeld worden voor de invordering van verschuldigde bedragen buiten elke gerechtelijke procedure om. In dat kader treedt de deurwaarder echter niet op in zijn hoedanigheid van ministerieel en openbaar ambtenaar, maar enkel als mandataris van zijn cliënt.

Volgens de Belgische Vereniging van Incasso-ondernemingen² is het aandeel van de invorderingen uitgevoerd door deurwaarders gestegen van 15 à 20% naar meer dan 50% sinds 2006. Die stijging vertaalt zich overigens in een uitgesproken verbetering van de brutomarges zoals blijkt uit de jaarrekeningen van de grootste deurwaarderskantoren (zie de 3 voorbeelden in bijlage 1).

Sommige kantoren zijn zelfs uitgegroeid tot echte ondernemingen met een groot aantal medewerkers (soms meer dan 100 mensen: zie bijlage 1). De bruto winstmarges die door deze kantoren worden gerealiseerd, liggen veel hoger dan de marges op basis van de traditionele activiteiten van deurwaarders. De minnelijke invordering is goed voor enkele miljoenen euro zoals blijkt uit de jaarrekeningen neergelegd bij de Nationale Bank, en waarvan u drie exemplaren aantreft in bijlage 1 van dit dossier.

De evolutie is dermate uitgesproken dat we gerust kunnen stellen dat sommige deurwaarders zich hoofdzakelijk bezighouden met de minnelijke invordering van schulden van de consument en uit deze activiteit ook het gros van hun inkomsten halen.

1.2. De geest van de wet

Het doel van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument³ was te voorkomen dat de schuld van de reeds kwetsbare consument (die immers in gebreke is van betaling), nog verder zou worden verzwaard

---

¹ Volgens de Belgische Vereniging van Incasso-ondernemingen (cijfers bekomen door extrapolatie op basis van de dossiers beheerd door de leden van de BVI en gegevens van de Nationale Bank over wanbetalingen inzake consumentenkrediet)

² <http://www.abrbvi.be>

³ *B.S.*, 29 januari 2003, p.3644.

door andere invorderingskosten dan dewelke uitdrukkelijk zijn voorzien in de onderliggende overeenkomst⁴.

Deze maatregelen, die werden goedgekeurd in het kader van het federaal plan armoedebestrijding, lijken ons vandaag meer dan ooit noodzakelijk.

De ontegensprekelijke toename van het aantal onbetaalde schulden sinds de crisis van 2008 kan immers niet alleen worden toegeschreven aan de achteloosheid of de slechte wil van de schuldenaars.

In tegenstelling tot het stereotype van de "slechte betaler" die zijn budget slecht beheert, het geld door ramen en deuren gooit, buitensporig consumeert en te pas en te onpas kredieten aangaat, zijn de schuldenaars die momenteel worden opgevolgd door de diensten schuldbemiddeling voornamelijk gezinnen die er ternauwernood in slagen om in hun dagelijkse basisbehoeften te voorzien en absoluut niet in staat zijn om welk extra bedrag dan ook vrij te maken voor de terugbetaling van hun schulden, of gezinnen waarvan het inkomen te laag is om het gezinsbudget zelfs maar in evenwicht te houden.

De stijging van de armoede en de schuldenlast als gevolg van de kosten voor dagelijks onderhoud (gezondheidszorg, energie, belastingen enz.) wordt door tal van studies bevestigd⁵.

Wij beschikken spijtig genoeg niet meer over statistieken voor Brussel, maar sommige diensten voor schuldbemiddeling schatten dat vandaag bijna 70% van de huishoudens die bij hen komen aankloppen, gebukt gaat onder een situatie van structurele schuldoverlast.

De beperking van de kosten ten laste van de debiteur in het kader van een minnelijke invordering van schulden is dus meer dan ooit gerechtvaardigd in de huidige crisiscontext.

1.3. De toepassing van de wet op de gerechtsdeurwaarders

Uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 20 december 2002 blijkt duidelijk dat de wet niet alleen van toepassing is op de incasso-ondernemingen, maar ook op de gerechtsdeurwaarders die zich met deze activiteit inlaten.

Door de onduidelijke formulering van de eerste versie van de wet beschouwden sommige deurwaarders echter dat de wet niet op hen van toepassing was en zij bleven in het kader van de minnelijke invordering van schulden de barema's toepassen, vastgelegd in het KB van 30 november 1976 (B.S., 8 februari 1977), en volgende kosten aanrekenen aan de debiteur:

---

⁴ Zie het persbericht van de ministerraad van 29 januari 2009, waarin het volgende wordt gesteld: *"De maatregel heeft als doel een einde te maken aan het sneeuwbaaleffect waardoor de hoofdschuld van de schuldenaar steeds groter wordt door de kosten die gerechtsdeurwaarders eisen. Door het herhaaldelijk invorderen van schulden van mensen die niet in staat zijn ze terug te betalen, ontstaan toestanden waarbij de schuldvordering soms tot 3 à 4 maal groter wordt dan de oorspronkelijke schuld. De maatregel voert het Federaal plan armoedebestrijding uit dat de ministerraad op 4 juli 2008 heeft goedgekeurd en sluit aan op het relanceplan"*.

⁵ Zie het Federaal Jaarboek 2012 over Armoede: 1.470.000 mensen leven in België onder de armoedegrens, hetzij 14,7% van de totale bevolking. Een op de vijf personen die onder de armoedegrens leven, werkt (deeltijds of voltijds) http://www.mi-is.be/sites/default/files/doc/armoede_in_belgie_2012_-_8847_-_05-01-12_-_binnenwerk.pdf Zie het rapport 2011 van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren: meer dan een derde van de personen die een beroep doen op de procedure voor collectieve schuldenregeling hebben geen kredietschulden. Dat cijfer is gestegen van 29,4 % eind 2006 tot 36,9 % eind 2011.

- Aanmaningskosten en portkosten;
- Kosten voor het inwinnen van inlichtingen;
- Inningskosten (x % van het bedrag), die vermeerderd worden indien de schuldenaar in meerdere keren betaalt;
- Dossierkosten en andere kosten.

Daarom heeft het Steunpunt, in september 2008, een platform in het leven geroepen dat als doel had de wet op de minnelijke invordering te wijzigen opdat ze zonder enige dubbelzinnigheid op gerechtsdeurwaarders en advocaten van toepassing zou zijn.

Dat is inmiddels gebeurd: in de economische herstellwet van 27 maart 2009 heeft de wetgever enkele bepalingen van de wet van 20 december 2002 gewijzigd, zodoende dat de toepasbaarheid van deze wet op de gerechtsdeurwaarders sinds 17 april 2009 geen enkele twijfel meer lijdt.

Nochtans, en ondanks deze laatste wijziging, blijkt uit onderstaande vaststellingen dat de wet op de minnelijke invordering van schulden het door de wetgever beoogde doel niet bereikt, te weten *"een einde maken aan het sneeuwbaaleffect waardoor de hoofdschuld van de schuldenaar steeds groter wordt door de kosten die gerechtsdeurwaarders eisen"*.

2. DE VASTSTELLINGEN OP HET TERREIN

Naar aanleiding van tal van vragen die ons sinds 2009 gesteld worden door schuldbemiddelaars heeft het Steunpunt Schuldbemiddeling een uitgebreide enquête afgenomen bij 10 diensten voor schuldbemiddeling in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest teneinde een representatief staal van problematische dossiers te bevragen.

Uit deze enquête zijn de hieronder beschreven terugkerende praktijken naar voren gekomen.

De voorbeelden in bijlage 2 vormen een niet uitputtende illustratie van deze praktijken, waarvan sommige tot gevolg hebben dat de hoofdschuld met meer dan 200% wordt vermeerderd.

In het kader van de minnelijke invordering van een ziekenhuisrekening van **26,26 euro** rekent de deurwaarder bijvoorbeeld een forfaitaire verhoging aan van 25 euro, interesten, twee ingebrekestellingen van 17,73 euro elk, alsook inningsrechten ten belope van 13,54 euro. Uiteindelijk wordt van de consument een bedrag gevorderd van in totaal **101,14 euro** (bijlage 6).

Men zou kunnen veronderstellen dat de tussenkomst van een ministerieel ambtenaar in de invorderingsprocedure er in het bijzonder garant⁶ voor zou staan dat de gevorderde bedragen in het kader van een minnelijke invordering wel degelijk verantwoord, gegrond en wettig zouden zijn. Afgaande op onze vaststellingen is dit spijtig genoeg allerminst het geval.

Sinds de inwerkingtreding van de wet hebben veel schuldeisers bovendien hun algemene voorwaarden aangepast en deze uitgebreid met strafbedingen waarbij alle kosten voor minnelijke invordering ten laste worden gelegd van de debiteur, zodanig dat het doel van de wet tegenwoordig volledig wordt omzeild.

De gerechtsdeurwaarder die zich op deze bedingen beroept, aarzelt niet langer om zijn eigen kosten aan te rekenen, dat wil zeggen precies die kosten die hij krachtens de wet niet ten laste mag leggen van de schuldenaar...

2.1. De ingebrekestellingen zijn in strijd met de wet

Rechtsbeginsel: *Krachtens artikel 6, 1° "dient elke minnelijke invordering van een schuld te starten met een schriftelijke ingebrekestelling waarin het telefoonnummer en de hoedanigheid van de oorspronkelijke schuldeiser moeten vermeld worden".*

Ratio legis: Deze bepaling, die fel werd bediscussieerd tijdens de aanneming van de wet, heeft als doel de band te vrijwaren tussen de consument en de oorspronkelijke

---

⁶ "De gerechtsdeurwaarder die een opdracht van minnelijke invordering uitvoert is ertoe gehouden de wettelijke, ethische en deontologische voorschriften na te leven, die op zijn hoedanigheid van toepassing zijn. Hij zal vooraf dan ook de wettigheid van de schuldinvordering controleren en vervolgens handelen met inachtneming van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de menselijke waardigheid, en zich daarbij tevens voegen naar het evenredigheidsbeginsel en het proceseconomisch beginsel".

schuldeiser. Zelfs indien de schuldeiser beslist om de minnelijke invordering toe te vertrouwen aan een derde, *"blijft hij, vanuit juridisch oogpunt, het bevoorrechte aanspreekpunt van de schuldenaar"*⁷

Vaststellingen op het terrein: Bepaalde deurwaarderskantoren laten systematisch na om het telefoonnummer van de oorspronkelijke schuldeiser te vermelden. Het gaat niet om een toevallige vergetelheid, maar wel degelijk om een terugkerende praktijk die als doel heeft de consument de mogelijkheid te ontnemen om rechtstreeks contact op te nemen met de oorspronkelijke schuldeiser (bijvoorbeeld in geval van betwisting of voor vragen over de oorspronkelijke factuur).

Bijlagen 2, 3 en 4: Dossiers van het kantoor Michel Leroy c.s. voor City Parking en voor de ziekenhuizen Iris Zuid, dossier van het kantoor Formica voor de Clinique ND Gosselies: in geen enkele van de brieven wordt het telefoonnummer van de schuldeiser vermeld.

Rechtsbeginsel: Krachtens artikel 6, 6° *"dient elke minnelijke invordering van een schuld, verricht door een gerechtsdeurwaarder, te starten met een schriftelijke ingebrekestelling waarin volgende tekst is opgenomen "Deze brief betreft een minnelijke invordering en geen gerechtelijke invordering (dagvaarding voor de rechtbank of beslag)"*

Ratio legis: Deze bepaling, die werd toegevoegd ter gelegenheid van de laatste wijziging van de wet, heeft als doel te vermijden dat de consument zou denken dat de deurwaarder optreedt in het kader van een gerechtelijke invordering. Slecht geïnformeerde consumenten maken immers vaak niet het onderscheid tussen een minnelijke en een gerechtelijke invordering. De vermelding waarin wordt benadrukt dat het om een minnelijke invordering gaat, is dus bedoeld om verwarring te vermijden.

Vaststellingen op het terrein: Het komt nog voor, hoewel minder vaak, dat deze verplichte vermelding ontbreekt in de schriftelijke ingebrekestellingen.

Bijlage 5: Dossier van het kantoor van MT Caupain en Etienne Leroy (Juris-Link partner) voor de schuldeiser Lampiris: Ontbreken van de vermelding dat het om een minnelijke invordering gaat. Het schrijven van 20/09/2010 vermeldt *"kosteloze aanmaning vóór rechtsvordering"*, terwijl het wel degelijk gaat om een minnelijke vordering aangezien men uit de daaropvolgende brieven kan afleiden dat er geen gerechtelijke procedure is ingeleid, en er enkel ingebrekestellingen werden verzonden op 20/09/2010, 19/07/2011 en 22/06/2012.

2.2. De inhoud van de brieven kan de consument misleiden of bevat onjuiste juridische bedreigingen

Rechtsbeginsel: Art. 3. § 1. *"In het kader van een minnelijke invordering van schulden wordt iedere gedraging of praktijk die [...] de consument kan misleiden, [...] verboden"; § 2. "Worden in het bijzonder verboden [...] elke mededeling die onjuiste juridische bedreigingen bevat, of die onjuiste inlichtingen over de gevolgen van een wanbetaling bevat".*

⁷ Zoals benadrukt in de parlementaire voorbereiding (Senaat 2-1061/5, p. 7)

Ratio legis: De wet stelt een algemeen verbod in op elke gedraging of praktijk die de consument kan misleiden en somt een reeks verboden handelingen op.

Vaststellingen op het terrein: De modelbrieven van sommige kantoren zijn van aard om de consument te misleiden.

Bijlagen 2, 3, 6: Dossiers van Michel Leroy c.s. voor City Parking, Ziekenhuizen Iris Zuid, het Jules Bordet instituut: In deze brieven geeft de deurwaarder geen verantwoording voor de aangerekende kosten voor ingebrekestelling, inningsrechten, incassokosten, interesten en forfaitaire schadevergoeding. Hij beperkt zich tot de vermelding: "*De eventuele kosten van minnelijke invordering in deze afrekening, worden aangerekend in overeenstemming met artikel 5 van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument.*"

Die vermelding is juridisch niet onjuist aangezien de deurwaarder enkel beweert dat hij artikel 5 van de wet toepast (dat verbiedt om enige vergoeding te vragen, anders dan de overeengekomen bedragen in de onderliggende overeenkomst). Desalniettemin is zij van aard om de consument (die vastgelegd en niet kunnen worden betwist.

Bijlage 3: Dossier van het kantoor Michel Leroy voor Iris Zuid waarin het volgende wordt gesteld: "*Het saldo van onderstaande afrekening moet op mijn rekening worden gestort bij ontvangst van dit schrijven. Bij het uitblijven van betaling, heb ik van mijn cliënt de opdracht gekregen om de invordering via gerechtelijke weg verder te zetten. In toepassing van het Koninklijk Besluit van 30/11/1976 tot vaststelling van het tarief voor akten van gerechtsdeurwaarders, zouden de daaruit voortvloeiende kosten wettelijk te uwen laste worden gelegd.*"

De doorsnee consument is geen ervaren jurist. Ondanks het gebruik van de voorwaardelijke wijs, gaat van deze zin een dreiging uit en is deze van aard om de consument te misleiden door hem te doen geloven dat hem, in overeenstemming met de wet, bijkomende kosten zullen worden aangerekend als hij niet betaalt. Die informatie is onjuist aangezien men niet mag vooruitlopen op de afloop van een rechtsgeding. De gerechtskosten van een eventueel proces zullen enkel ten laste worden gelegd van de consument als deze laatste in het ongelijk wordt gesteld.

2.3. De deurwaarder geeft geen verantwoording voor de kosten die hij vordert van de schuldenaar

Rechtsbeginsel: Artikel 6 § 2 3° van de wet betreffende de minnelijke invordering bepaalt dat de ingebrekestelling een duidelijke beschrijving en verantwoording moet bevatten van de bedragen die van de schuldenaar geëist worden, met inbegrip van de geëiste schadevergoedingen en nalatigheidsinteresten.

Ratio legis: Het doel van deze bepaling bestaat erin de consument correct voor te lichten⁸.

⁸ Zie Doc. Kamer 50 0223/003, pagina 13 "*De vermeldingen die [in de ingebrekestelling] worden opgesomd, zijn minimaal teneinde de doelstelling van correcte voorlichting van de consument te verwezenlijken*".

Wanneer een incassobureau, een deurwaarder of een advocaat kosten eist die voorzien zijn in de onderliggende overeenkomst, moet hij in zijn ingebrekestelling dus op zijn minst wijzen op de precieze wettelijke of contractuele bepaling(en) die de geëiste bedragen verantwoorden.

In geval van betwisting, moet hij aan de schuldenaar (of aan de dienst schuldbemiddeling die hierom verzoekt) ook een kopie overmaken van de bewijsstukken (bijvoorbeeld een kopie van de overeenkomst of van de algemene voorwaarden die de geëiste bedragen verantwoorden).

Vaststellingen op het terrein:

2.3.1. De aangerekende kosten worden niet verantwoord: de brieven van het deurwaarderskantoor bevatten geen enkele precieze inlichting

Bijlagen 4, 7, 8 en 9: Dossier van het kantoor Formica voor de Clinique ND Gosselies, Dossiers van Michel Leroy c.s. voor het Institut de Biologie Clinique, voor het Erasmusziekenhuis, voor de Ziekenhuizen Iris Zuid.

2.3.2. De aangerekende kosten worden niet verantwoord: alle ingebrekestellingen bevatten dezelfde algemene formule

"De eventuele kosten van minnelijke invordering in deze afrekening, worden aangerekend in overeenstemming met artikel 5 van de wet van 20 december 2002 betreffende de minnelijke invordering van schulden van de consument".

Deze algemene vermelding die de deurwaarder opneemt in al zijn brieven is in geen geval een verantwoording van de aangerekende kosten naar de geest van de wet.

Bijlagen 2, 3, 6: Dossiers van Michel Leroy c.s. voor City Parking, Ziekenhuizen Iris Zuid, het Jules Bordet Instituut.

2.3.3. De aangerekende kosten worden verantwoord in de ingebrekestellingen maar, na nader onderzoek blijkt dat de verantwoording absoluut niet gegrond is

Bijlage 10: Dossiers van deurwaarder Modero voor de NMBS: de ingebrekestelling verwijst de schuldenaar naar de algemene voorwaarden van 2011 die terug te vinden zijn op de website van de NMBS terwijl de toepasselijke algemene voorwaarden *op het ogenblik van het ontstaan van de rechten en verbintenissen uit hoofde van de partijen deze van 2008 zijn*⁹.

Dit schrijven verwijst dus naar algemene voorwaarden die niet van toepassing zijn, aangezien ze werden opgesteld na het ontstaan van de overeenkomst.

---

⁹ Volgens het advies zelf van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders moet *"de deurwaarder er steeds op toezien dat hij de algemene voorwaarden ontvangt, die van toepassing waren op het ogenblik van het ontstaan van de rechten en verplichtingen uit hoofde van de partijen; te meer daar artikel 6 van de wet van 20 december 2002 hem ertoe verplicht om een duidelijke omschrijving te geven van de verbintenis die de schuld heeft doen ontstaan, alsook van de van de debiteur geëiste bedragen"*.

Bijlage 11: Dossier van het kantoor Emmanuel Debray. Het saldo-overzicht van het kantoor wordt als volgt voorgesteld:

- Factuur nr. ...: 67,96 €
- Vermeerdering/strafbeding: 50,00 €
- Factuur nr. ...: - 30,59 € (credit)
- Factuur nr....: 50,00 €
- Verwijlinteresten

De schuldenaar betwist de kosten. Hij beweert dat hij de schuldeiser op de hoogte had gebracht van zijn verhuis. Aangezien hij slechts weet heeft van twee facturen, één in debet en één in credit (waarvan hij onmiddellijk het saldo voldoet, zijnde 37,37 euro), vraagt hij aan de deurwaarder waar de derde factuur op slaat en krijgt het volgende antwoord: "*de derde factuur betreft een vergoeding voor laattijdige betaling*".

Naast het feit dat een strafbeding in geen geval het voorwerp kan uitmaken van een nieuwe factuur, rekent de deurwaarder dus twee strafbedingen aan voor één enkele onbetaalde factuur.

2.4. De deurwaarder eist van de debiteur bedragen die niet voorzien zijn in de overeenkomst of de wet

Rechtsbeginsel: Artikel 3 § 2 "*In het kader van een minnelijke invordering van schulden worden in het bijzonder verboden de inning van niet voorziene of niet wettelijk toegestane bedragen*".

Ratio legis:

Deze bepaling heeft als doel te voorkomen dat van de debiteur bedragen worden gevorderd, die niet opeisbaar zijn.

Hieruit volgt dat de persoon die belast is met de minnelijke invordering er op moet toezien dat de bedragen die hij gaat eisen en innen voor rekening van de schuldenaar wel degelijk voorzien zijn in de overeenkomst of de wet.

De persoon belast met de invordering heeft dus de verantwoordelijkheid om de wettigheid van de vordering te controleren. Het gaat hier om een actieve taak die hem wordt toebedeeld. Voldoet hij niet aan deze controleplicht, en als blijkt dat hij bedragen geïnd heeft die niet verschuldigd waren, zal die persoon en hij alleen hiervoor gestraft worden aangezien hij verplicht zal worden om de bedragen terug te betalen aan de debiteur, terwijl de betaling die deze laatste verricht heeft, beschouwd zal worden als bevrijdend ten aanzien van de schuldeiser.

Het zij hierbij opgemerkt dat de verplichting om de rechtmatigheid en wettigheid te controleren van de vordering die hij moet innen reeds rustte op de deurwaarder op grond van de deontologische regels: "*De gerechtsdeurwaarder die een opdracht van minnelijke invordering uitvoert is ertoe gehouden de wettelijke, ethische en deontologische voorschriften na te leven, die op zijn hoedanigheid van toepassing zijn. Hij zal vooraf dan ook de wettigheid van de schuldvordering controleren en vervolgens handelen met inachtneming van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de menselijke waardigheid, en zich daarbij tevens voegen naar het evenredigheidsbeginsel en het proceseconomisch beginsel*"¹⁰.

---

¹⁰ Etienne Leroy, Alain Roger, Le recouvrement amiable des dettes du consommateur revisité, JT n° 6366 – 32/2009, p. 610

"In het kader van de minnelijke invordering is de gerechtsdeurwaarder ertoe gehouden de deontologische voorschriften strikt na te leven, en dient hij in het bijzonder de wettelijkheid te controleren van de vordering die hij gelast is te innen",

Welke bedragen mogen van de consument geëist worden in het kader van de minnelijke invordering?

De enige bedragen die van de consument geëist mogen worden zijn de bedragen die zijn voorzien in de onderliggende overeenkomst of die gerechtvaardigd worden door een specifieke wettelijke bepaling.

Bovendien moeten deze bedragen:

- ✓ duidelijk omschreven zijn:

Zoals de FOD Economie benadrukt op zijn website: "Met "bedragen" wordt bedoeld dat de gevraagde vergoedingen zodanig nauwkeurig beschreven worden in de onderliggende overeenkomst dat ze bepaald of bepaalbaar zijn louter op basis van het lezen van de overeenkomst. Bijvoorbeeld, indien er in de onderliggende overeenkomst enkel sprake is van "inningskosten" zonder nadere bepaling van deze kosten, kunnen die niet gevraagd worden"¹¹.

- ✓ wettelijk toegestaan zijn:

"Met "niet wettelijk toegestane" bedragen worden, bijvoorbeeld, de bedragen bedoeld die de wettelijk maximaal toegestane bedragen in de wet op het consumentenkrediet overschrijden of bedragen die in strijd met de bepalingen van de wet handelspraktijken worden gevraagd."

- ✓ voorzien zijn (of overeengekomen in de onderliggende overeenkomst):

Dit impliceert dat de derde, gelast met de minnelijke invordering, die zijn vordering baseert op de algemene voorwaarden van zijn lastgever ertoe verplicht is te controleren dat de schuldeiser zodanig heeft gehandeld dat de consument heeft kunnen kennisnemen van die algemene voorwaarden en deze heeft aanvaard op het ogenblik van de ondertekening van de overeenkomst.

Volgens de rechtspraak en de heersende strekking in de rechtsleer zijn algemene voorwaarden die aan de medecontractant worden meegedeeld na het afsluiten van de overeenkomst niet bindend voor de partijen. Zo zijn algemene voorwaarden op de keerzijde van een factuur, verzonden na de overeengekomen contractuele prestatie, niet inroepbaar tegen de consument¹².

Een arrest van het Hof van Cassatie van 19 december 2011 bevestigt deze stelling wat betreft ziekenhuisfacturen.¹³

Luc Chabot, Chambre Nationale des huissiers de Justice, Le rôle social et économique de l'huissier de justice, E. Story-Scientia, p. 35

¹¹ Zie de commentaar van Christine Biquet-Mathieu sous JP de Grâce-Hollogne, 29 juillet 2008, JLMB, 2009/34 p. 1628 en volgende "*Par là, il semble bien que seuls les montants déjà chiffrés dans la convention ou dont les paramètres de calcul (pourcentage, base de calcul, ...) ont été précisés dans la convention peuvent être réclamés amiablement au consommateur*". "*Ainsi, la clause pénale qui énoncerait, sans les chiffrer, que les frais de sommation et de recouvrement extrajudiciaire sont à charge du débiteur défaillant*" serait abusive et donc nulle (du moins au stade du recouvrement amiable).

¹² P.WERY, "Les clauses abusives relatives à l'inexécution des obligations contractuelles dans les lois de protection des consommateurs du 14 juillet 1991 et du 2 août 2002", p. 2, J.T. n°6116-38/2003, 29-11-2003, p. 797.

¹³ http://jure.juridat.just.fgov.be/pdfapp/download_blob?idpdf=N-20111219-4 "Krachtens artikel 1108 Burgerlijk Wetboek is de toestemming van de partij die zich verbindt een grondvoorwaarde voor de geldigheid van een

Vaststellingen op het terrein

2.4.1. Hoewel de wet een controle voorschrijft op de wettigheid en de rechtmatigheid van de gevorderde bedragen, wordt die controle in de praktijk niet uitgevoerd

Bijlage 11: Dossier van het kantoor Emmanuel Debray: Uit de analyse van dit dossier, dat hierboven reeds werd aangehaald, blijkt duidelijk dat de deurwaarder niet in het bezit is van een kopie van de facturen die hij invordert. Hij kan dus ook niet controleren of de geëiste bedragen wel wettig zijn. Hij antwoordt niet op de betwistingen van de consument en bezorgt hem geen kopie van de betwiste facturen.

Bijlagen 12, 13: Dossiers van het kantoor Michel Leroy c.s. voor het Institut de Biologie Clinique, en voor het Erasmusziekenhuis: De deurwaarder beroept zich op algemene voorwaarden die noch gedateerd, noch ondertekend zijn en waarvan de debiteur geen kennis heeft genomen. Hij antwoordt niet op de betwistingen van de consument en blijft ook in gebreke om de inroepbaarheid van de algemene voorwaarden tegen de consument te bewijzen.

Bijlagen 12, 13: Dossiers van het kantoor Michel Leroy c.s. voor het Institut de Biologie Clinique, en voor het Erasmusziekenhuis: De deurwaarder beroept zich op bedingen die van rechtswege nietig zijn krachtens artikel 74, 17° van de wet van 6 april 2010 betreffende de marktpraktijken¹⁴.

2.4.2. Hoewel de wet de deurwaarder verplicht om de bedragen die hij eist te verantwoorden, blijkt het in de praktijk erg moeilijk om de bewijsstukken te bekomen

Bijlage 11: Dossier van het kantoor Emmanuel Debray: Ondanks de gegronde en gewettigde betwistingen van de debiteur en meerdere brieven, maakt de deurwaarder geen kopie over van de betwiste factuur en blijft hij absoluut onwettige bedragen eisen.

Bijlage 14: Dossier van het kantoor Michel Leroy c.s.: De deurwaarder sluit het dossier uiteindelijk pas af na niet minder dan 4 aangetekende brieven van de debiteur.

---

overeenkomst. Die uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming vereist op zijn minst dat de partijen kunnen kennisnemen van de bedingen waarvoor die toestemming vereist is. Het bestreden vonnis, dat niet vaststelt dat de eiseres op de hoogte was van de algemene voorwaarden, die voorzien in een strafbeding in de vorm van een forfaitaire vergoeding en in een conventionele interest van 12 pct., of daarvan heeft kunnen kennisnemen, verantwoordt zijn beslissing, waarbij het de eiseres veroordeelt tot de betaling van die vergoeding en die interest, niet naar recht.

¹⁴ *Zijn van rechtswege nietig de bedingen die beogen: "het bedrag vast te leggen van de vergoeding verschuldigd door de consument die zijn verplichtingen niet nakomt, zonder in een gelijkwaardige vergoeding te voorzien ten laste van de onderneming die in gebreke blijft".*

2.5. De deurwaarder vordert kosten voor zijn optreden: inningskosten, afkortingsrecht, kosten voor het inwinnen van inlichtingen, aanmaningskosten

Rechtsbeginsel: Artikel 5 van de wet verbiedt om aan de consument enige vergoeding te vragen, "anders dan de overeengekomen bedragen in de onderliggende overeenkomst in geval van niet-naleving van de contractuele verbintenissen".

Ratio Legis

Dit artikel *"legt het principe vast, dat voortvloeit uit het gemeen verbintenissenrecht, volgens hetwelk degene die de activiteit van minnelijke invordering verricht, geen bezoldiging of vergoeding voor de invordering van schulden mag vragen"*.

Uit de uitzondering bedoeld in artikel 3 §2 al 1, vierde streepje (verbod op de inning van niet voorziene of niet wettelijk toegestane bedragen) en het verbod bedoeld in artikel 5 hieronder vloeit immers voort dat de wetgever een onderscheid heeft willen maken tussen:

- 1) de kosten die voortvloeien uit de overeenkomst of uit de wet, te weten:
  - het strafbeding
  - de conventionele interesten
  - de door de schuldeiser gemaakte herinneringskosten en aanmaningskosten
- 2) en de kosten voor het optreden van een deurwaarder of een incassobureau, zoals:
  - door de deurwaarder of het incassobureau gemaakte aanmaningskosten,
  - portkosten;
  - kosten voor het inwinnen van inlichtingen;
  - inningskosten (x % van het bedrag), die vermeerderd worden indien de schuldenaar in meerdere keren betaalt;
  - dossierkosten en andere kosten;
  - de BTW;
  - enz.

De ratio legis van deze tekst is te vermijden dat de consument een vergoeding zou moeten betalen aan de persoon die de schuldeiser helpt bij de minnelijke invordering.¹⁵ Het is immers de schuldeiser die ervoor kiest om een beroep te doen op een derde voor de inning van de onbetaalde schulden. Het komt dan ook de schuldeiser toe, en niet de consument, om de persoon te vergoeden, die hem bijstaat bij de minnelijke invordering.^{16 17}

¹⁵ Zie de commentaren op artikel 39 van de wet op het consumentenkrediet, opgeheven na de invoering van de wet betreffende de minnelijke invordering. E. Balate, P. Dejemepe, F. de Patoul, *Le droit du crédit à la consommation*, p. 272

¹⁶ Zoals aangegeven in de parlementaire voorbereiding, *cet article « pose le principe, découlant du droit commun des obligations, selon lequel celui qui exerce l'activité de recouvrement amiable, ne peut demander au débiteur aucune rétribution ou indemnité pour le recouvrement de dettes. La personne pratiquant le recouvrement ne peut donc demander plus que ce qui était convenu dans le contrat sous-jacent »*. C'est une application du principe de la relativité des conventions : pour le paiement de la rémunération qui lui a été promise par le créancier, le recouvreur de dettes n'a pas pour débiteur le débiteur de ce créancier, mais uniquement le créancier qui lui a promis cette rémunération. » C. BIQUET MATHIEU, "La loi du 20 décembre 2002 relative au recouvrement amiable des dettes du consommateur", J.T., 2003, no 29.

Daarentegen zullen van de consument uiteraard wel de bedragen kunnen worden geëist, die in de overeenkomst werden overeengekomen, te weten het strafbeding, de conventionele interesten en de door de schuldeiser gemaakte kosten voor de ingebrekestelling.

Het strafbeding "beoogt juist de vergoeding van de door de schuldeiser gemaakte buitengerechtelijke invorderingskosten"¹⁸.

Vaststellingen op het terrein:

2.5.1. De deurwaarder rekent aanmaningskosten, kosten voor het inwinnen van inlichtingen, inningskosten, enz. aan, die niet voorzien zijn en niet verantwoord worden

In eerste instantie hebben wij, na de wetswijziging die op 17/04/2009 in werking is getreden, kunnen vaststellen dat bepaalde deurwaarders, zonder enige verantwoording aan de debiteur kosten bleven aanrekenen die hen eigen zijn, namelijk: aanmaningskosten, herinneringskosten, kosten voor het inwinnen van inlichtingen, afkortingsrecht, dossierkosten en andere diverse kosten en uitgaven.

Deze duidelijk onwettige praktijken werden op 17 december 2009 aangeklaagd bij de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders van België. Ingevolge deze ontmoeting heeft de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders op 19 januari 2010 een nieuwe omzendbrief verzonden aan haar leden om hen te herinneren aan hun verplichtingen in het kader van de wet betreffende de minnelijke invordering.

Gelukkig komen we dergelijke praktijken niet meer tegen in recente dossiers.

2.5.2. De deurwaarder beroept zich op de algemene voorwaarden van zijn lastgever ter verantwoording van zijn invorderingskosten

Wij stellen vast dat veel schuldeisers sinds 2009 hun algemene voorwaarden hebben aangepast om het in de wet ingeschreven principieel verbod te omzeilen.

Deze nieuwe algemene voorwaarden bepalen dat de consument, in geval van wanbetaling, niet alleen een forfaitair bedrag en interesten verschuldigd is aan een rentevoet die hoger is dan de wettelijke rentevoet, maar ook moet opdraaien voor alle invorderingskosten die werden gemaakt ingevolge het optreden van de deurwaarder.

Zo doken volgende strafbedingen op:

---

¹⁷ Zie ook de commentaar van artikel 39 van de wet op het consumentenkrediet, opgeheven na de invoering van de wet betreffende de minnelijke invordering. In E. Balate, P. Dejemepe, F. de Patoul, Le droit du crédit à la consommation, p. 272

¹⁸ Biquet-Mathieu C, "La loi du 20 décembre 2002 relative au recouvrement amiable des dettes du consommateur", JT 2003, n° 16, p. 674.

“ Bij wanbetaling behoudt het Instituut zich het recht voor zonder ingebrekestelling de rekening te verhogen met 10% met een minimum van 25,00 EUR. De verwijlinteressen (7%) worden berekend vanaf de factuurdatum op basis van het verschuldigd bedrag inclusief de incassokosten. **Alle kosten voor invordering van rechtswege zijn ten laste van de schuldenaar**” (Algemene Voorwaarden van het Jules Bordet Instituut)

“In geval van niet-betaling op de vervaldag zal het verschuldigd bedrag in hoofdsom vermeerderd worden met een forfaitaire vergoeding van 15% met een minimum van 25 €. Tevens zal zonder voorafgaande ingebrekestelling een wettelijke intrest verschuldigd zijn te rekenen vanaf de vervaldag tot aan de volledige betaling van het verschuldigd bedrag. Elke factuur die niet betaald is op de vervaldatum zal zonder voorafgaande waarschuwing overhandigd worden aan onze raadsleden en gerechtsdeurwaarders die alle rechtsmiddelen mogen inzetten om de vereffening van de schuld te verkrijgen. **Alle kosten van de minnelijke en gerechtelijke invordering door tussenkomst van een gerechtsdeurwaarder, zullen ten laste gelegd worden van de debiteur**” (Algemene Voorwaarden van het Erasmus Ziekenhuis – 2012)

“Iedere vertraging van betaling leidt vanaf de 16^e dag na de verzending van de factuur van rechtswege en zonder ingebrekestelling tot wettelijke intresten. Bij niet betaling wordt een eerste herinnering (zonder kosten), en vervolgens een tweede herinnering (verhoogd met € 12,50 voor administratieve kosten) verstuurd. Indien geen gevolg wordt gegeven op beide herinneringen zal een deurwaarder worden gelast met de recuperatie van de kosten, hetgeen de betaling inhoudt van de forfaitaire verhoging van € 25, evenals van de wettelijke intresten, de kosten met betrekking tot de ingebrekestelling en de invorderingskosten” (Algemene Voorwaarden van het Ziekenhuis Etterbeek-Elsene - Iris Zuid – 08-2009)

“Zo een tweede aanmaning noodzakelijk blijkt zullen administratieve kosten ten bedrage van 15,00 e worden gevorderd. Vervolgens, nog steeds **in geval van niet betaling, zal het dossier worden toevertrouwd aan een deurwaarder voor inning. Alle kosten die j-hieraan verbonden zijn vallen ten laste van de wanbetaler.**” (Gemeentelijk reglement van de Stad Brussel – parkeerautomaten 2010)

In de meeste gevallen zijn deze algemene voorwaarden niet inroepbaar tegen de consument die immers niet de kans heeft gekregen om er kennis van te nemen, noch deze te aanvaarden voor de ontvangst van de factuur¹⁹.

Bovendien voldoen ze niet aan de voorschriften van de wet betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming (WMC). Het is immers zo dat artikel 74 van de wet een nauwkeurige opsomming bevat van 33 onrechtmatige bedingen. Die bedingen zijn van rechtswege nietig, indien ze zijn opgenomen in een overeenkomst of in de algemene verkoopvoorwaarden die meestal op de keerzijde van een bestelbon of factuur worden vermeld.

Dat is het geval indien het strafbeding duidelijk onevenredig is²⁰: art. 74, 24° WMC: “*Het beding dat ertoe strekt in geval van niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de*

¹⁹ « L’opposabilité des conditions générales à la partie adhérente est tributaire de conditions rigoureuses de connaissance et d’acceptation », P.WERY, « Les clauses abusives relatives à l’inexécution des obligations contractuelles dans les lois de protection des consommateurs du 14 juillet 1991 et du 2 août 2002 », p 2, J.T.n°6116-38/2003, 29-11-2003, p 797

²⁰ Advies van 17/02/2011, p.2 : http://economie.fgov.be/nl/binaries/COB29_tcm325-120916.pdf

verbintenissen van de consument, schadevergoedingsbedragen vast te stellen die duidelijk niet evenredig zijn aan het nadeel dat door de onderneming kan worden geleden, is automatisch nietig".

Bovendien is het strafbeding enkel inroepbaar tegen de consument op voorwaarde dat er sprake is van wederkerigheid: volgens art. 74, 17° WMP is nietig: *"Het beding dat ertoe strekt het bedrag vast te leggen van de vergoeding verschuldigd door de consument die zijn verplichtingen niet nakomt, zonder in een gelijkwaardige vergoeding te voorzien ten laste van de onderneming die in gebreke blijft"*. De overeenkomst moet verplicht voorzien in een 'gelijkwaardige' vergoeding ten laste van de verkoper indien deze zijn verplichtingen niet zou nakomen.

De Commissie voor Onrechtmatige Bedingen heeft de ongeoorloofde cumulatie van strafbedingen reeds herhaaldelijk aan de kaak gesteld en vastgesteld dat *"het inderdaad meer en meer voorkomt dat contractvoorwaarden bij niet-tijdige betaling of bij een andere wanprestatie, naast een forfaitair bedrag, specifieke kostenposten op de tegenpartij verhalen die reeds vallen onder de forfaitaire som die de onderneming eist bij (foutieve) niet-nakoming van de betalingstermijn"*.

Tal van beslissingen in de rechtspraak²¹ hebben reeds geconcludeerd tot de onwettigheid van dergelijke bedingen.

We moeten nochtans vaststellen in de praktijk dat, ook al zijn deze bedingen duidelijk onwettig²² of zelfs van rechtswege nietig volgens de wet op de marktpraktijken, toch is het uiterst moeilijk om in geval van betwisting een rechtzetting te bekomen zonder via het gerecht te passeren hetzij om de kwijtschelding te bekomen op basis van de wet betreffende de marktpraktijken, hetzij om een korting te bekomen van de vermeerderingen die het werkelijk door de schuldeiser geleden nadeel overschrijden, op basis van artikels 1231 en 1153 van het Burgerlijk Wetboek.

Iedereen weet echter dat het niet evident is om een beroep te doen op het gerecht, met name vanwege de kosten die hiermee gepaard gaan: wanneer het bedrag beperkt is, is een gerechtelijke procedure doorgaans af te raden. Dit maakt de onevenwichtigheid van bepaalde overeenkomsten in het nadeel van de consument alleen maar erger.

We moeten dus vaststellen dat de wet de consument geen onmiddellijke en doeltreffende bescherming biedt in het minnelijke stadium.

---

²¹ JLMB, 2007, p199, Vredegerecht Etterbeek, 22 april 2010, onuitgegeven; Vredegerecht Brussel, 7 december 2010, onuitgegeven, Burg. Brussel, 23 mei 2011, onuitgegeven, Brussel, 27 januari 2003, www.cass.be

²² De Commissie voor onrechtmatige bedingen heeft de ongeoorloofde cumulatie van strafbedingen reeds herhaaldelijk aan de kaak gesteld en *"stelt inderdaad vast dat het meer en meer voorkomt dat contractvoorwaarden bij niet-tijdige betaling of bij een andere wanprestatie, naast een forfaitair bedrag, specifieke kostenposten op de tegenpartij verhalen die reeds vallen onder de forfaitaire som die de onderneming eist bij (foutieve) niet-nakoming van de betalingstermijn"*. Advies van 17/02/2011, p.2: http://economie.fgov.be/nl/binaries/COB29_tcm325-120916.pdf

3. DE CONTROLE VAN DE GERECHTSDEURWAARDERS EN DE VOORZIENE SANCTIES ZIJN ONTOEREIKEND

In tegenstelling tot de incassobureaus ontsnappen advocaten, ministeriële ambtenaren en gerechtelijke mandatarissen in de uitoefening van hun beroep of functie aan de controle en de sancties van de FOD Economie.

Nochtans wijzen de unanieme vaststellingen van de diensten schuldbemiddeling erop dat de deontologische controle ontoereikend is en vooral ondoeltreffend.

- 1) De korpsgeest staat de controle van de praktijken van collega's in de weg.
- 2) De klachten gericht aan de arrondissementskamers worden vertrouwelijk behandeld en de aanklager heeft geen toegang tot de procedure.
- 3) De richtlijnen van de Nationale Kamer van Gerechtsdeurwaarders worden niet nageleefd en de tuchtmaatregelen voorzien in artikel 531 van het Gerechtelijk Wetboek hebben een louter symbolisch karakter: ze gaan van een "*terechtwijzing*" tot de "*niet-toelating tot de raad van de arrondissementskamer en tot de vaste raad van de Nationale Kamer*" wat de strengste maatregel is.

De Nationale Kamer pleit overigens voor het verstrengen van de regels van het tuchtrecht: "*De onrechtmatige praktijken moeten bestraft worden en de ter zake geldende deontologische regels van de gerechtsdeurwaarder zouden moeten aangescherpt en verduidelijkt worden zodat de tuchtoverheden bepaalde praktijken kunnen bestraffen*"²³.

De Nationale Kamer heeft tevens herhaaldelijk het idee geopperd van de aanstelling van een ombudsman bij de Federale Overheidsdienst Justitie. Dat idee werd in het bijzonder officieel opgenomen in de algemene beleidsnota van de NKGB 2006- 2010.

We merken ten slotte op dat de klachten die bij het Parket van Brussel werden neergelegd even weinig resultaat opleveren als de klachten neergelegd bij de Arrondissementskamer. De talrijke pro justitia's die sinds 2010 tegen een Brussels kantoor werden neergelegd bij het Parket (Bijlage 15) hebben voor zover wij weten tot op heden nog geen enkel strafrechtelijk gevolg gekregen.

De enige manier voor een consument om zijn rechten te doen gelden tegenover een deurwaarder die de wettelijke voorschriften niet naleeft, is (zoals we hierboven reeds aanhaalden) beroep aan te tekenen voor een ad hoc rechtscollege, met alle kosten die daarmee gepaard gaan.

---

²³ Le rôle économique et social de l'huissier de justice, L. Chabot, Ed. Story-Scientia, p. 35.

4. AVERECHTSE EFFECTEN VAN DE WET... NAAR EEN VERSNELDE GERECHTELIJKE INVORDERING?

Buiten de minnelijke invordering hebben wij, net als de Belgische Vereniging van Incasso-ondernemingen (BVI), eveneens vastgesteld dat sommige gerechtsdeurwaarders:

- merkkelijk sneller overgaan tot dagvaarding van de consument;
- weigeren om een saldo-overzicht te sturen naar de dienst voor schuldbemiddeling, wat het onmogelijk maakt om een betalingsvoorstel over te maken zodat een rechtsgeding of andere onnodige daden in de loop van een geding kunnen worden vermeden.

Bijlagen 16, 17 en 18: Dossiers van het kantoor P. Crabbe c.s. en van het kantoor R. Robert c.s. : weigering om een saldo-overzicht te sturen naar de erkende diensten schuldbemiddeling. Het valt op te merken dat de gegeven redenen niet wettelijk gegrond zijn.

- in bepaalde dossiers slechts een afbetalingsplan aanvaarden na bijkomende procedurekosten aangerekend te hebben of, omgekeerd, kosten aanrekenen terwijl een afbetalingsplan werd aanvaard en door de debiteur wordt nageleefd.

Bijlage 19: Dossier van het kantoor R. Robert c.s. : de gerechtsdeurwaarder antwoordt niet op een voorstel tot betalingsplan ingediend door de dienst schuldbemiddeling. Een betalingsplan van 75 € wordt in gang gezet en nauwgezet nageleefd. De betalingen worden verricht door de sociale werker via de beheersrekening opgesteld met de familie. Ondanks deze betalingen, gaat de deurwaarder over tot de betekening van het vonnis waarbij de schuld verhoogd wordt met bijna 150 €.

Bijlage 20: Dossier van het kantoor R. Robert c.s. : de gerechtsdeurwaarder antwoordt niet op de aanvragen van de dienst schuldbemiddeling naar een saldo-overzicht. Een betalingsplan van 100 € is aangevraagd en nageleefd gedurende twee maanden. Ondanks de ondernomen stappen en de betalingen, betekent de deurwaarder een nieuwe verkoopdatum waarbij de schuld met meer dan 80 € verhoogd wordt.

Door deze praktijken sturen de deurwaarder en/of diens lastgever aan op een gerechtelijke oplossing, die veel duurder is terwijl een minnelijk afbetalingsplan wordt voorgesteld (of zou kunnen worden voorgesteld)!!!!

Deze praktijken zijn objectief in strijd met de deontologische code van de gerechtsdeurwaarders en met artikels 866 en 517 van het Gerechtelijk Wetboek en doen de vraag rijzen naar de beroepsaansprakelijkheid van de betrokken deurwaarders.

Uit artikel 866 van het Gerechtelijk Wetboek volgt immers dat de deurwaarder uit de invorderingsmogelijkheden die hem ter beschikking staan, degene moet kiezen die het goedkoopst is voor de consument en dat hij de instelling van een rechtsgeding moet vermijden waarvan de kosten onevenredig zijn ten opzichte van de gevorderde

bedragen. Door elke minnelijke onderhandeling te weigeren hoewel er geen gevaar is voor verjaring en de voorgestelde afbetalingsplannen redelijk zijn, pleegt de deurwaarder rechtsmisbruik waarvoor hij aansprakelijk kan worden gesteld. Vooral indien hij nadien voorwaarden en termijnen zou toestaan aan de debiteuren.

Artikel 517 van het Gerechtelijk Wetboek verbiedt de deurwaarder om op te treden voor eigen rekening. Wanneer hij de kosten voor zijn optreden invordert, treedt de deurwaarder niet langer op als mandataris van de schuldeiser maar wel degelijk louter voor eigen rekening. Dat is een inbreuk op de onafhankelijkheidsplicht en zet de deur open voor allerlei misbruiken.

De BVI stelt in dit verband: *"Dit bevordert waarschijnlijk de inkomsten van zo'n deurwaarder maar impliceert rechtstreekse en onrechtstreekse kosten voor de schuldeisers en voor de consumenten"*.

5. CONCLUSIES

De rampzalige gevolgen van de praktijken van sommige gerechtsdeurwaarders worden al sinds jaren aan de kaak gesteld. De reeds doorgevoerde wetswijzigingen hebben in dit opzicht niet het verhoopte effect gehad.

Zoals Christine BIQUET MATHIEU reeds in 2003 opmerkte, is de wet betreffende de minnelijke invordering (en meer bepaald het verbod om van de consument een vergoeding te eisen die niet in de overeenkomst is voorzien) "*niet van aard om de strijd tegen misbruiken doeltreffend aan te gaan*".

Bijgevolg zijn wij van mening dat de strafbedingen strenger gereguleerd moeten worden door een billijk en evenredig plafond vast te stellen voor het bedrag van de forfaitaire schadevergoeding en de nalatigheidsinteressen die mogen worden gevorderd van de consument die zijn verplichtingen niet nakomt.

Ter herinnering, de strafbedingen worden geregeld:

- door het burgerlijk wetboek
- door de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken en consumentenbescherming
- door bijzondere wetgevingen zoals de wet op het consumentenkrediet.

Volgens het burgerlijk wetboek is het strafbeding wettig in zoverre het een schadevergoedingsfunctie heeft, dat wil zeggen dat het een schadeloosstelling uitmaakt van het werkelijk door de schuldeiser geleden nadeel. Bovendien beschikt de rechter, krachtens artikel 1231 van het Burgerlijk Wetboek, over de bevoegdheid om het bedrag van de schadevergoeding aan te passen wanneer dat volgens hem buitensporig hoog is.

Volgens de wet betreffende marktpraktijken (die van toepassing is op de relaties tussen een "onderneming" en een "consument") moet het strafbeding, om wettig te zijn, niet alleen een schadevergoedingsfunctie hebben maar moet het ook "wederkerig" zijn. Met andere woorden, de algemene voorwaarden moeten voorzien dat aan de onderneming die haar verbintenissen niet zou uitvoeren, eenzelfde soort schadevergoeding wordt opgelegd als dewelke voorzien is voor de in gebreke blijvende consument.

De bijzondere wetten eigen aan bepaalde sectoren bepalen doorgaans nog strengere voorwaarden opdat een strafbeding wettig zou zijn.

Zo bevat artikel 27bis van de wet op het consumentenkrediet een beperkende lijst van bedragen die van de consument die zijn verbintenissen niet uitvoert, gevraagd mogen worden, met dien verstande dat de rechter steeds beschikt over zijn matigingsbevoegdheid en dus overdreven of onverantwoorde bedragen kan verminderen (cf. artikel 90 2de lid²⁴). Elk beding dat de consument een

---

²⁴ "Artikel 90, 1ste lid "voorziet in een onmiddellijke burgerlijke sanctie in alle gevallen waarin straffen of schadevergoedingen geëist worden die niet in overeenstemming zijn met wat de wet bepaalt. Die bepaling mag niet verward worden met artikel 28 dat enkel van toepassing is op contractuele bedingen. Niet zelden kunnen eisen tot schadevergoeding worden geformuleerd die niet steunen op dergelijke bedingen. De invoering van een echte burgerlijke

schadevergoeding ten laste legt die niet is voorzien in art. 27 bis is nietig krachtens artikel 28 van dezelfde wet.

Eerder dan de wetgever²⁵ bij herhaling te laten tussenkomen in de afzonderlijke sectoren waar problemen zouden kunnen ontstaan (telecom, energie, teledistributie, videotheken, fitnesscentra enz.), bevelen wij aan dat de wetgever het burgerlijk wetboek zou aanpassen of ten minste de wet van 6 april 2010 betreffende marktpraktijken (WMC) die in de praktijk alle "overeenkomsten gesloten met een consument" regelt, ongeacht de sector.

Wij zijn immers van oordeel dat de misbruiken voldoende veralgemeend²⁶ zijn om een bescherming te rechtvaardigen van alle consumenten in alle sectoren.

Het doel is te komen tot een evenwicht tussen de rechten en verplichtingen van de partijen door een bescherming te bieden aan de schuldeiser van een onbetaald bedrag, die recht heeft op een billijke vergoeding voor alle gemaakte invorderingskosten, terwijl tegelijkertijd ook de consument beschermd worden tegen onrechtmatige praktijken.

---

sanctie moet hier ontradend werken. Dit artikel is dus de logische aanvulling van artikel 28. Het kan immers niet dat de kredietgever zich verschuilt achter zogenaamde "berekenningsfouten" die de consument zeer moeilijk kan achterhalen en betwisten, om straffen op te leggen. Deze sanctie is van toepassing op alle geëiste straffen of schadevergoedingen die niet in overeenstemming zijn met de wet" (Parl. Stuk, Senaat, zit. 1999/2000, S. 2-223/1).

²⁵ Zoals de COB benadrukt: "in geval van veralgemeend misbruik in bepaalde sectoren kan worden opgetreden op grond van sectorale wetgeving en op grond van de bevoegdheid die de Koning is toegekend door artikel 76 WMPC".

²⁶ Zie het jaarverslag 2009 van de Ombudsdienst voor telecommunicatie, hoofdstuk 7, p. 56 en volgende <http://www.ombudsmantelecom.be/nl/jaarverslagen.html?IDC=44>.

Zie het advies van de Commissie voor Onrechtmatige Bedingen van 19 december 2007 over de algemene voorwaarden van de overeenkomsten tussen videotheken en consumenten, p. 14, en van 25 juni 2008 over de algemene voorwaarden van de overeenkomsten in de sector van de teledistributie, p. 48-49.

Zie de aanbevelingen 2007 van het Platform Dag Zonder Krediet, www.dagzonderkrediet.be
Zie ook de recente rechtspraak

6. AANBEVELINGEN

6.1. De strijd aanbinden met de onrechtmatige bedingen door de bedragen vast te leggen die van de consument mogen worden geëist in geval van wanbetaling

Art. 74, 24° van de WMP bepaalt reeds het volgende: *"In de overeenkomsten gesloten tussen een onderneming en een consument zijn in elk geval onrechtmatig, de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen en voorwaarden die ertoe strekken in geval van niet-uitvoering of vertraging in de uitvoering van de verbintenissen van de consument, schadevergoedingsbedragen vast te stellen die duidelijk niet evenredig zijn aan het nadeel dat door de onderneming kan worden geleden"*.

Teneinde de consument beter te beschermen en er tegelijkertijd op toe te zien dat de schuldeiser een redelijke schadevergoeding kan bekomen, volstaat het dus, zoals in het geval van het consumentenkrediet, de bedragen vast te leggen die van de consument geëist mogen worden in geval van wanbetaling:

"Onverminderd artikel 1231 van het Burgerlijk Wetboek, *in de overeenkomsten gesloten tussen een onderneming en een consument zijn in elk geval onrechtmatig, de bedingen en voorwaarden of de combinaties van bedingen en voorwaarden die ertoe strekken aan de onderneming, in geval van gedeeltelijke of gehele niet-uitvoering van de verbintenissen van de consument, enig ander bedrag toe te kennen dan:*

- de nalatighedsinteressen berekend aan de wettelijke interestvoet vermeerderd met maximaal 2%, aan te rekenen op het door de consument verschuldigde overblijvende saldo voor de prijs van het goed of de dienst,
- een forfaitaire schadevergoeding voor het geleden nadeel waarvan het vastgelegde bedrag niet meer mag bedragen dan:
  - 10% van de prijs van het goed of de dienst voor de schijf tussen 1 en 7.500 EUR met een minimum van 25 euro.
  - 5% van de prijs van het goed of de dienst voor de schijf boven 7.500 EUR met een maximum van 1.250 EUR

6.2. Aanscherpen van de controle en verstrengen van de straffen die op gerechtsdeurwaarders kunnen worden toegepast om een einde te stellen aan de onrechtmatige praktijken

1. Via de invoering van een onafhankelijke controle en door alle spelers actief op het vlak van de minnelijke invordering van schulden te onderwerpen aan de controle van de FOD Economie:

Hiertoe volstaat het om artikel 2 §2 van de wet betreffende de minnelijke invordering te schrappen, zodat artikels 4, 8 tot 13 en 16 van de wet van toepassing worden op alle personen die een activiteit verrichten van minnelijke invordering van

schulden (verplichte voorafgaande inschrijving bij het Ministerie van Economische Zaken en verplichting om over voldoende waarborgen te beschikken, verbod om reclame te voeren voor een activiteit die verwijst naar de voorafgaande inschrijving bij het Ministerie van Economische Zaken, vordering tot staken, opsporing en vaststelling van de verboden daden en administratieve sanctie).

2. Bij gebreke van het bovenstaande, via de oprichting van een bemiddelingsorgaan (ombudsman) dat extern is aan en onafhankelijk opereert van de sector van de gerechtsdeurwaarders en dat de geschillen tussen consumenten en gerechtsdeurwaarders zou beslechten.
3. Door, op zijn minst, de regels van het tuchtrecht vastgelegd in artikel 531 van het Gerechtelijk Wetboek te verstrengen teneinde de Arrondissementskamers van gerechtsdeurwaarders in staat te stellen om de onrechtmatige praktijken van hun leden doeltreffend te bestraffen.

**DE EXCESSEN VAN DE WET VAN 20 DECEMBER 2002
BETREFFENDE DE MINNELIJKE INVORDERING VAN
SCHULDEN VAN DE CONSUMENT:
INVORDERING VAN SCHULDEN DOOR
GERECHTSDEURWAARDERS**

Bijlagen